

ZAPISNIK

sa Četrnaeste sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore,
održane 23. aprila 2025. godine

link za sjednicu: <https://www.youtube.com/watch?v=LeJNx6pG7Bs>

Sjednica je počela u 12 časova i 35 minuta.

Sjednici je predsjedavao Ivan Vuković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Jovan Subotić, Jelena Božović, Milica Rondović i Adrijan Vuksanović i Mihailo Andušić.

Sjednici nisu prisustvovali članovi Odbora: Anđela Vojinović, Nikolla Camaj, Amer Smailović, Ana Novaković Đurović i Jevrosima Pejović.

Umjesto članova Odbora Borisa Pejovića i Miloša Pižurice, sjednici su, u svojstvu zamjena, prisustvovali poslanici Darko Dragović i Gordan Stojović.

U ime Vlade Crne Gore, sjednici je prisustvovala Biljana Papović, državna sekretarka u Ministarstvu evropskih poslova.

Sjednici su prisustvovali predstavnici NVO sektora: Ksenija Medenica (Centar za zaštitu i istraživanje ptica), Azra Vuković (Green Home) i Jelena Marojević Galić (Parkovi Dinarida).

Sjednici su prisustvovali članovi Sekretarijata Odbora: sekretarka Odbora Marija Milošević i saradnici Luka Pejović, Aleksandra Leković i Danira Abdović.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu Radio Televizije Crne Gore.

* * * * *

Četrnaestu sjednicu Odbora za evropske integracije otvorio je predsjednik Odbora Ivan Vuković.

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjedavajući je podsjetio članove Odbora da je za tekuću sjednicu predložen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Četrdeset treći kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period jul – septembar 2024. godine;
2. Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) 2025-2026;
3. Tekuća pitanja.

Dnevni red usvojen je glasovima svih prisutnih poslanika.

TAČKA 1

ČETRDESET TREĆI KVARTALNI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU ZA PERIOD JUL – SEPTEMBAR 2024. GODINE

Predsjednik Odbora Ivan Vuković kazao je da 43. kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju sadrži informacije podijeljene o političkom dijalogu Crne Gore i Evropske unije, pregovorima o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, usklađivanju zakonodavstva s pravnom tekovinom Evropske unije i Instrumentu pretpristupne podrške – IPA. U dijelu pravovremenosti dostavljana dokumenata Odboru, predsjednik Odbora je konstatovao da je na dan održavanja sjednice dostavljen 44. kvartalni izvještaj za period oktobar – decembar 2024. godine, i zamolio državnu sekretarku da se u što skorijem roku dostavi i 45. kvartalni izvještaj za prvi kvartal tekuće godine.

Predstavljajući 43. kvartalni izvještaj, *državna sekretarka Biljana Papović* kazala je da je u ovom izvještajnom periodu Crna Gora ostvarila vidljiv napredak u više ključnih poglavlja za pregovore sa Evropskom unijom, posebno u dijelu pripremnih aktivnosti koje su preuzete radi zatvaranja poglavlja 7 - Pravo intelektualne svojine, 10 – Informatičko društvo i mediji, 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i 30 – Vanjski odnosi. U oblasti reforme javne uprave, informisala je da je Vlada usvojila Izvještaj o implementaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije reforme javne uprave 2022-2026, za 2023. godinu i Izvještaj o sprovođenju Strategije saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija 2022-2026. za 2023. godinu s Predlogom akcionog plana za period 2024-2026. godine. U poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava posebno je izdvojila usvajanje nove Strategije manjinske politike za period 2024-2028, s propratnim Akcionim planom za period 2024-2025, i donošenje odluka o finansiranju projekata nevladinih organizacija u oblasti rodne ravnopravnosti (34) i u oblasti zaštite prava lica s invaliditetom (25) za 2024. godine. U poglavlju 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, kazala je da je donešen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma kojim se vrši tehnička usklađenost koja proizilazi iz zahtjeva Crne Gore za članstvo u Jedininstvenom području plaćanja eurima (SEPA), i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima, čiji je osnovni razlog izmjene potreba za popunjavanjem nedostajućih kadrovskih kapaciteta MUP – a. U pp 2 - Sloboda kretanja radnika, u cilju ispunjenja jedinog završnog mjerila, kazala je da je nastavljena implementacija twinning projekta u pogledu jačanja kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, budućeg učešća u Evropskom socijalnom fondu i podrške mobilnosti radne snage. Dalje je izdvojila donijeta strateška i zakonodavna rješenja Vlade i Skupštine i to: Zakon o organizovanju tržišta u ribarstvu i akvakulturi (pp 13 – Ribarstvo), Strategija poboljšanja bezbjednosti u drumskom saobraćaju za period od 2024. do 2030.

godine s Akcionim planom za period 2024–2025 (pp 14 – Saobraćaj), Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i Uredba o izmjenama uredbe o rekonstrukciji službenih zgrada (pp 15 – Energetika), Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost radi reforme snižene stope PDV-a, u skladu sa Direktivom 2006/112/EU o zajedničkom sistemu na dodatu vrijednost i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama (pp 16 – Porezi), Odluka o visini i raspodjeli sredstava za finansiranje Popisa poljoprivrede za 2024. (pp 18 – Statistika), Industrijsku politiku Crne Gore 2024-2028. sa Akcionim planom za implementaciju za 2024. godinu (pp 20 – Preduzetništvo i industrijska politika), i Program mjera za ostvarivanje ili održavanje dobrog stanja morske sredine Crne Gore (pp 27 – Životna sredina i klimatske promjene), te Zakon o potrošačkim kreditima (pp 28 – Zaštita potrošača i zdravlja).

Takođe je izdvojila vladine predloge zakona i akata: Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stečaju i likvidaciji banaka radi dalje harmonizacije sa direktivama EU (pp 9 – Finansijske usluge, u kontekstu prvog završnog mjerila); Predlog zakona o elektronskim komunikacijama usklađen sa Evropskim zakonikom elektronskih komunikacija (pp 10 – Informatičko društvo i mediji, zajedno sa setom medijskih zakona prvo završno mjerilo je ispunjeno, i pp 21 Trans-evropske mreže), Predlog fiskalne strategije Crne Gore za period 2024 – 2027. (pp 17 – Ekonomska i monetarna unija, u kontekstu trećeg završnog mjerila), Plan implementacije programa „Garancija za mlade“ 2024-2026 (pp 19 – Socijalna politika i zapošljavanje), Predlog zakona o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju i Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem (pp 26 – Obrazovanje i kultura), i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama (pp 27 – Životna sredina i klimatske promjene). Kazala je da su realizovane i aktivnosti na izradi prvog Nacrta akcionog plana uz koordinaciju imenovanih osoba za pojedinačne podoblasti (8 podoblasti), a uz aktivno učešće članova radne grupe i ekspertsku podršku PPF¹ projekta NIPAK kancelariji (pp 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata), dok je počela i primjena Novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema na pet carinskih ispostava (pp 29 – Carinska unija). Dalje, Ministarstvo je dalo mišljenje na 26 predloga propisa – 18 zakona i 8 podzakonskih akata. Takođe, istakla je da je Ministarstvo potpisalo ugovor za trinaest projekata nevladinih organizacija koje su podržane sa 76,868 hiljada eura. Kada je u pitanju Instrument pretprijetne podrške – IPA, informisala je da je započeto programiranje IPA 2025-2027, u skladu sa dinamikom i instrukcijama dobijenim od strane Evropske komisije. Istovremeno, nastavljen je rad na pripremi tenderske dokumentacije i ugovaranju projekata iz programa IPA 2021, te usvojeni operativni programi za period 2024-2027 za

---

¹ Projekti „Pomoć u pripremi projekata“(PPF) predstavljaju tehničku pomoć koja se finansira iz sredstava Evropske unije.

oblasti životne sredine, zapošljavanja i socijalne politike, za čije sprovođenje je EU izdvojila ukupno 66 miliona eura bespovratnih sredstava, zaključila je Papović.

S obzirom da nije bilo pitanja poslanika vezano za prvu tačku dnevnog reda, predsjednik Odbora stavio je na glasanje predmetni Izvještaj i isti je usvojen sa glasovima prisutnih poslanika - 6 „ZA“ i 1 „UZDRŽAN“ („ZA“ su glasali poslanici: Ivan Vuković, Jovan Subotić, Jelena Božović, Milica Rondović, Darko Dragović i Gordan Stojović, a „UZDRŽAN“ je bio poslanik Adrijan Vuksanović).

TAČKA 2

PROGRAM PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI (PPCG) 2025-2026

Predsjednik Odbora kazao je da su na sjednici, pored državne sekretarke MEP-a, prisutne i predstavnice civilnog sektora. Informisao je poslanike da su predstavnice NVO – a uputile zahtjev predsjedniku Odbora za učešće na sjednici po ovoj tački dnevnog reda sa željom da Odboru ukažu na potencijalne probleme do kojih može dovesti potpisani sporazum između Vlade Crne Gore i Ujedinjenih Arapskih Emirata, konkretno u vezi s načelima jednakog tretmana, transparentnosti i pravednog tržišnog nadmetanja (prema SSP s Crnom Gorom). Pročitao je dio zahtjeva NVO za prisustvo na sjednici u kojem navode da davanje povlastica ulagačima iz UAE mimo pravila o državnim potporama i bez nadzora predstavlja nezakonitu pomoć, što može ugroziti obaveze iz poglavlja 5 i 8. Takođe, predstavnice NVO su istakle i zabrinutost zbog kršenja Arhuške konvencije i nedostatka javnog učešća, kao i zbog planiranog projekta u delti Bojane, zaštićenom području koje bi moglo postati dio Natura 2000, što otvara i pitanja usklađenosti s poglavljem 27.

Predsjednik Odbora je uputio i pohvale kolegama u MEP – u zbog uvedene prakse da još formalnije Odbor komentariše dokument u fazi njegovog Nacrta, te podsjetio na činjenicu da su prošle godine članovi Odbora imali mogućnost da zajedno sa predstavnicima NVO sektora utiču na tekst PPCG-a. Takođe, konstatovao je da je Nacrt PPCG-a dostavljen zamjeniku predsjednika Odbora Jovanu Subotiću, ali da zbog kratkog roka sjednica nije mogla biti održana.

Predsjednik Vuković je postavio pitanje gđi Papović - kakvi su izgledi za donošenje zakona predviđenih za ovu godinu u ključnim poglavljima 23 i 24, kao i sedam poglavlja čije se privremeno zatvaranje očekuje do kraja tekuće godine (pp 3 – Pravno osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, pp 4 – Sloboda kretanja kapitala, pp 5 – Javne nabavke, pp 6 – Privredno pravo, pp 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, pp 13 – Ribarstvo, 31 – Vanjska bezbjednosna i odbrambena politika).

Predsjednik Odbora je potom dao riječ državnoj sekretarki da predstavi PPCG za period 2025 – 2026. godinu.

Državna sekretarka je kazala da je PPCG 2025-2026 jedan od najznačajnijih strateških dokumenata za proces evropskih integracija kojim se obuhvata plan reformi i prikaz zakonodavnih rješenja pripremljenih za tekuću godinu. Izrada dokumenta, kako je navela,

počela je u IV kvartalu 2024, i obuhvata analizu pravnih akata EU koji su donešeni u periodu od oktobra 2023. do oktobra 2024, potvrdila je. Dokumentom je, na osnovu ocjene relevantnosti pravne tekovine, planirano prenošenje 639 akata: 113 strateških i 526 zakonodavnih (181 zakon i 345 podzakonskih akata). Istakla je da se neki akti u tabeli PPCG ponavljaju u više poglavlja, jer je dokument strukturiran po poglavljima, a ne po resorima, te zamolila NVO da se za statističke nedoumice uvijek obrate MEP-u. Najveći broj obaveza odnosi se na pp 12 - Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor, 14 - Saobraćajna politika, 1 - Sloboda kretanje robe, 23 - Temeljna prava i pravosuđe i 27 - Životna sredina i klimatske promjene, a nosioci najvećeg broja aktivnosti su: Uprava za bezbjednost hrane, Ministarstvo finansija, Ministarstvo poljoprivrede, šumartsva i vodoprivrede, Ministarstvo ekonomskog razvoja i Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja Sjevera. Posebno je naglasila da je u ovoj fazi uloga Odbora ključna, kao i intenzivna saradnja sa MEP-om. Informisala je poslanike da je PPCG usvojen u februaru i dostavljen EK i Skupštini, sa prioritetnim zakonima čije se usvajanje očekuje do kraja 2025. godine. Kazala je da je dokument usklađen sa Programom rada Vlade za 2025. godinu i da ga prati 5 aneksa uključujući povezanost sa IPA programom i Reformskom agendom. Osvrnula se i na status realizacija obaveza za 2024. godinu PPCG (57%, od 282 planirane obaveze realizovane su 160, i u strateškom dijelu od 62 planirane strategije, realizovane 48, odnosno 77%). Kazala je da prema kvartalima ispunjenosti obaveza realizacija najslabija u posljednjem kvartalu (34 %) zbog uticaja političke situacije u Parlamentu. Pozdravila je i dogovor koji je postignut i sa opozicijom u dijelu prohodnosti onih zakona koje je potrebno usvojiti u daljem zatvaranju poglavlja. Odgovarajući na pitanje Vukovića, u dijelu pripreme zakona pojedinačnih resora koji se odnose na pp 4 - Sloboda kretanja kapitala, 5 - Javne nabavke i 31- Vanjska i bezbjednosna politika, kazala je da su ista interno spremna, a ostaje da se završe i obaveze u pogledu zatvaranja pp 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 6 - Privredno pravo, 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj i 13 - Ribarstvo do kraja 2025. godine.

Predsjednik Vuković je kazao da Odboru nije dostavljen Izvještaj o realizaciji obaveza iz PPCG-a za 2024. godinu i zamolio da se isti dostavi, a potom dao riječ predstavnicama nevladinih organizacija.

Ksenija Medenica (Centar za zaštitu i istraživanje ptica) zahvalila se na prilici da govori o Sporazumu između Vlada Crne Gore i UAE, ističući da on nije usklađen sa SSP - om (čl.73), čime se narušava kredibilitet pregovaračkog procesa sa EU. Upozorila je da će posljedice biti vidljive, posebno u poglavljima 5 - Javne nabavke 8 - Konkurencija i 27- Životna sredina i klimatske promjene. Naglasila je da ovakav sporazum, koji investitora izuzima iz zakonskih procedura javnih nabavki, može ugroziti privremeno zatvaranje poglavlja 5, najavljeno za jun. U Izvještaju EK za 2024. Crnoj Gori se preporučuje povećanje transparentnosti i usklađivanje sa EU standardima u javnim nabavkama. Sporazum, prema njenim riječima, zanemaruje te preporuke i potencijalno uvodi diskriminatorsku praksu, čime ignoriše potrebu za unapređenje konkurencije iz poglavlja 8 gdje je Crna Gora u prethodnom periodu imala određeni napredak. Medenica je u vezi sa poglavljem 27, istakla da je najava projekta kao „gotove stvari“, koji obuhvata kompletno zaštićeno područje u neposrednoj blizini Parka

prirode „Ulcinjska Solana“ – ključnog za zatvaranje ovog poglavlja – pokazatelj odnosa Crne Gore prema NATURA 2000 lokacijama, kao i međunarodno priznatim EMERALD i RAMSAR područjima. Naglasila je da degradacija Solane, koja je neraskidiv dio sistema delte Bojane, direktno ugrožava proces zatvaranja poglavlja. Posebno je, prema njenim riječima, zabrinjavajuća najava izgradnje aerodroma između spomenika prirode Velika plaža i Parka prirode „Ulcinjska Solana“, na prostoru koji prema postojećim analizama sadrži 19 od ukupno 60 podaktivnosti u oblasti zaštite prirode – što automatski isključuje mogućnost zatvaranja poglavlja. Ona je podsjetila da je EK o svemu već obaviještena.

Azra Vuković (Green Home) istakla je da sve aktivnosti NVO koju predstavlja prate proces pristupanja EU, posebno kroz poglavlje 27 i podoblast zaštite prirode. Podsjetila je da je Crna Gora ustavno definisana kao ekološka država, ali da se već 34 godine ta ideja neprimjereno sprovodi u praksi. Posebno je ukazala na peto završno mjerilo u oblasti zaštite prirode, koje zahtijeva od Crne Gore dostavljanje liste Natura 2000 lokacija koje adekvatno pokrivaju tipove staništa i vrste prema EU direktivama, te se očekuje upravljanje tim područjima, davanje zaštitnog statusa ulcinjskoj Solani i efikasna implementacija mjera očuvanja. Podsjetila je da na činjenicu da EU poziva Crnu Goru da dodatno osigura upravljanje i monitoring stanja staništa i vrsta, te da nastavi sa prikupljanjem naučnih podataka radi preciznog označavanja Natura 2000 lokacija. Vuković je podsjetila da je Velika plaža još 1968. godine proglašena zaštićenim područjem, te da je Zakonom o zaštiti prirode zabranjeno narušavanje njenog izgleda i integriteta. Ipak, proces revizije studije zaštite, iako započet 2022. kroz GEFF ²projekat, nije završen – što, kako kaže, nije slučajno. Istakla je i važnost područja delte Bojane i Velike plaže kao nacionalnog blaga i globalnog centra biodiverziteta (2200 biljnih i životinjskih vrsta, 200 od interesa za zaštitu i stanišnih tipova jedinstvenih za Natura 2000 područje). Posebno je naglasila značaj ovog prostora u kontekstu klimatskih promjena, zbog njegove sposobnosti da apsorbira CO₂. Kritikovala je nepostojanje usvojenog prostornog plana u poslednjih pet godina i zanemarivanje principa održivosti i prirodnih vrijednosti u planovima nižeg reda. Ukazala je na sveprisutnu nelegalnu gradnju i nedosljednu implementaciju zakona. Zaključila je da Crna Gora ne smije predavati ova vrijedna područja za razvojne projekte, već mora pokazati sposobnost upravljanja njima, u skladu s evropskim standardima.

Jelena Marojević Galić (Parkovi Dinarida) govoreći o evropskim integracijama, naglasila je da je riječ o društvenom konsenzusu i da je važno da Crna Gora uspješno postane članica EU. Osvrnula se na narativ koji dolazi sa različitih adresa, a koji prikazuje civilno društvo i građane kao protivnike investicija, što, kako je rekla, nije istinito. Kazala je da je civilni sektor svjestan važnosti investicija, ali da insistira na određivanju države u pogledu daljeg razvoja društva. Naglasila je da Crna Gora ima jasno definisan zakonski okvir, uključujući Zakon o zaštiti prirode i zakone o procjeni uticaja na životnu sredinu i strateškoj procjeni, koji se moraju poštovati pri realizaciji svakog infrastrukturnog projekta. Briga civilnog sektora,

---

²Instrumenti finansiranja u domenu zelene ekonomije (GEFF) okviru programa Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD).

prema njenim riječima, proizilazi iz utiska da se pojedini zakoni i procedure pokušavaju zaobići ili derogirati zarad ubrzavanja investicija. U vezi sa poglavljem 27, ukazala je na ozbiljna kašnjenja u realizaciji obaveza. Prema posljednjem izvještaju, realizovano je svega 24% mjera čiji su rokovi već istekli, dok je 35% djelimično sprovedeno. Neke obaveze kasne još od 2021. godine. Podsjetila je da krovni dokument - Strategija biodiverziteta nije obnovljena nakon što je istekla 2020, te da još nije ni formirana radna grupa za izradu nove. Posebno je ukazala na neispunjene obaveze iz Akcionog plana za zatvaranje završnih mjerila, uključujući i reformu upravljanja nacionalnim parkovima koja se odlaže još od 2012. godine. U pogledu PPCG-a, dinamika ispunjavanja obaveza u poglavlju 27 je, po njenim riječima, izuzetno spora, a u posljednjih pola godine životna sredina nije ni prioritet. U tom kontekstu, dodatno zabrinjava usvajanje sporazuma koji izazivaju sumnju u poštovanje zakona i evropskih standarda. Pozvala je nadležno ministarstvo da intenzivira komunikaciju i preduzme konkretne korake u ispunjavanju obaveza iz ovog poglavlja.

Poslanica Jelena Božović istakla je da je važno što nevladin sektor ukazuje na potencijalne ekološke probleme u vezi sa investitorima i projektima koji proizilaze iz potpisanog sporazuma. Podsjetila je na dugogodišnje ekološke izazove koje ima opština Ulcinj, posebno problem zagađenja i otpadnih voda koje se izlivaju u rijeku Bojanu i Jadransko more, djelimično i zbog nelegalne gradnje, ali i iz susjedne zemlje Albanije. Naglasila je da se neće dozvoliti realizacija projekata koji nisu u skladu sa principima zaštite životne sredine, niti će se ulagati u opštine gdje lokalna zajednica ne daje saglasnost za takve projekte, a postoji i mogućnost da se budućem investitoru ponudi i rješavanje dijela navedenih problema.

Predsjednik Odbora podsjetio je i da se sa ovog Odbora mogu adresirati potencijalni ekološki problemi nadležnim institucijama, na koje je ukazala poslanica Božović, te dodao da predstavnici nevladinog sektora nemaju formalne nadležnosti za rješavanje ovih pitanja, ali da njihova upozorenja mogu biti povod za institucionalno postupanje.

Poslanik Adrijan Vuksanović upozorio je da Crna Gora može izgubiti status lidera u procesu evropskih integracija, u zavisnosti od političkih odluka koje donosi vladajuća većina, te iznio kritike u vezi sa sviješću cjelokupnog društva u pogledu životne sredine na teritoriji Crne Gore. Podsjetio je i na izjavu jednog od zvaničnika EU, kojom se ističe značaj poštovanja principa transparentnosti i vladavine prava u svim daljim javnim infrastrukturnim i razvojnim inicijativama, a tiču se usvojenih sporazuma Crne Gore sa UAE.

Poslanik Dragović zahvalio se predstavnicama NVO -a na konstruktivnoj komunikaciji i stručnom doprinosu. Mišljenja je da potpisani sporazumi ne predstavljaju prepreku za evropski put Crne Gore. Kazao je da je činjenica da sporazum izuzima primjenu crnogorskog zakonodavstva u dijelu javnih nabavki (tendera, procedura), i time ukazao na važeći Zakon o javnim nabavkama iz 2019. godine (čl. 13), kojim su predviđeni izuzeci za nabavke sprovedene na osnovu međunarodnih sporazuma - uključujući one sa trećim državama. S tim u vezi, kazao je da ne može biti riječi o „poklanjanju državne imovine“, kako se to prenosi u javnosti, već o uzajamnoj koristi. Kazao je da razumije zabrinutost u pogledu usvojenih

sporazuma, jer je problem nastao zbog nedostatka političke mudrosti u načinu komuniciranja o sporazumima, išlo se od posebnog ka opštem, bez jasnog objašnjenja postojećih akata. Izričit je u stavu da buduća investicija mora biti održiva i transparentna, čime potvrđuje navode predstavnica NVO. Posebno ističe da svaki investicioni sporazum mora biti u skladu sa interesima građana, te da svaki ugovor koji Vlada zaključi sa partnerom iz UAE mora dobiti saglasnost Skupštine Crne Gore. S druge strane, podsjetio je i na postojeće probleme u opštinama u pogledu neusklađenosti važeće planske dokumentacije sa ciljevima zaštite biodiverziteta, navodeći da trenutno prostorni planovi, koji još nijesu realizovani, predviđaju izgradnju višespratnica konkretno na prostoru Velike plaže, što je takode u suprotnosti sa principima zaštite prirode. Saglasan je sa gostima da sve buduće investicije, na bilo kojem području Crne Gore, moraju biti u skladu sa prostornim planom, principima održivosti, zaštite ljudskih prava, transparentnosti i zajedničke odgovornosti investitora i lokalne zajednice.

Gđa Medenica je, odgovarajući na pitanja i konstatacije poslanika Dragovića zašto se potencira pitanje o zaštiti biodiverziteta, podsjetila da je država na to obavezna, navodeći da su navedena područja i parkovi prirode zaštićena, te da postoje brojne strategije – održivog razvoja, razvoja turizma, zaštite biodiverziteta i Nacrt prostornog plana iz 2024. godine koje to potvrđuju. Dalje, smatra da potencijalni investitor ne može da riješi ekološke probleme lokalnih zajednica, može samo da ih pogorša, posebno u oblasti otpadnih voda i građevinskog otpada, jer, kako je kazala, ni sve dosadašnje vlade nijesu uspjele da se izbore sa pomenutim problemima. Sumnja koja se nameće na osnovu diskusije, a odnosi se na izuzeće iz Zakona o javnim nabavkama, jeste činjenica da je Sporazum o saradnji u oblasti turizma i razvoja nekretnina između Vlade CG i Vlade UAE (član 3, tačka 1) predviđena obaveza Vlade da gradi javnu infrastrukturu za realizaciju budućih projekata, što dalje zbog nepreciznih formulacija ukazuje na rizik izbjegavanja brojnih javnih tendera (za izgradnju puteva, vodovoda, elektro-mreže i druge ključne infrastrukture), kazala je Medenica. Time bi se, prema riječima Medenice, omogućilo netransparentno trošenje sredstava i narušavanje osnovnih principa zakonitosti i jednakog tretmana zagarantovanih domaćim i evropskim zakonodavstvom.

Gđa Vuković je istakla da je neophodno završiti Prostorni plan Crne Gore tako da omogućiti očuvanje biodiverziteta i prirode, ali i održivi razvoj. Takođe, naglasila je važnost primjene Fonda za održivi razvoj i zaštite staništa ključnih za očuvanje prirode.

Gđa Galić je kazala da je važno postići konsenzus kako želimo da se Crna Gora razvija i brendira i dodala da ekolozi žele da Crna Gora bude jedinstvena u svojim prirodnim ljepotama, te da u kontekstu razvoja to bude primarno.

Poslanik Dragović je kazao da, u pogledu iznešenih sumnji predstavnica NVO –a, postoji mehanizam zaštite kod budućih projekata i to da za svaki budući projekat koji proističe iz ovih sporazuma će dobiti saglasnost Vlade i Skupštine za zaključivanje ugovora. Naglasio je da je izgradnja javne infrastrukture obaveza Vlade i da se isključenje javnih nabavki odnosi samo na dogovoreni projekat, ne i na ostale obaveze ugovornih strana. Smatra da investicije

mogu biti usklađene sa biodiverzitetom i razvojem države, bez obzira na područje. Govoreći o planskoj dokumentaciji, kazao je da je Skupština usvojila nove zakone o izgradnji objekata i o planiranju prostora, te da će se izjasniti i o prostorno – planskoj dokumentaciji. Upozorio je na zloupotrebe usklađivanja planova višeg reda sa planovima nižeg reda, te da je veća šteta po biodiverzitet u usklađivanju planova s gradnjom nelegalnih objekata nego od bilo kojeg investitora koji postupa u skladu s dokumentacijom.

Gđa Vuković je podsjetila poslanika Dragovića da je nelegalna gradnja i nedostatak inspektora u toj oblasti na odgovornosti izvršne vlasti, te da taj problem mora biti rješiv kako na lokalnom, tako i na državnom nivou.

Gđa Medenica je govorila je i o vremenskom periodu na koji se sporazum odnosi, a koji je dug. Takođe je dodala da je prekršen član 52 Zakona o državnoj upravi i da je jedan ovakav sporazum trebalo da prođe proceduru javne rasprave, kako bi i građani učestvovali u donošenju odluka koje se tiču javnog prostora.

Predsjednik Odbora istakao je da u vladajućoj većini nema riječi o transparentnosti, i upozorio da je projekat vrijedan „pet budžeta Crne Gore“. Podsjetio je poslanika Dragovića da Skupština svakako ne može biti isključena iz procedure ratifikacije međunarodnih sporazuma, jer je to u njenoj nadležnosti. Problem vidi u tome što je potencijalni investitor nepoznanica. Ponovio je da projekti moraju biti usklađeni s očuvanjem biodiverziteta i zaštitom ljudskih prava. Kritikovao je etiketiranje predstavnika NVO od strane pojedinih poslanika, tokom prethodnog perioda, kao „ekološke desnice“, te podsjetio na činjenicu da se konstatno apelovalo na otvorenu komunikaciju sa NVO sektorom i građanima. Takođe, upozorio je na nepravilnosti u procjeni vrijednosti imovine, koja može trajati unedogled, a zemljište se često daje uz obezbjeđene komunalne uslove, što budi sumnje u transparentnost. Poglavlje 27, po njegovim riječima, ostaje sporno zbog nedostatka garancija usklađenosti sa SSP-om. Saglasan je sa poslanikom Vuksanovićem u vezi izjava EU zvaničnika, a tiču se poštovanja principa transparentnosti i vladavine prava u vezi sa pomenutim sporazumima.

U svom odgovoru na komentar predsjednika Odbora, *poslanik Dragović* je kazao da će obaveza države biti ulaganje u javnu infrastrukturu, u skladu sa prostorno-planskom dokumentacijom, koja nalaže lokalnim samoupravama da komunalno opreme zemljište. Komunalno opremanje koristi i investitorima i lokalnoj zajednici. Učešće države u infrastrukturnim ulaganjima predstavlja zajedničku investiciju, a izuzeće od primjene Zakona o javnim nabavkama omogućava efikasnije valorizovanje tih ulaganja. Kazao je da je Skupština mogla biti isključena u vezi potvrđivanja budućeg sporazuma Vlade Crne Gore sa „entitetom“ jer to nije međunarodni pravni ugovor po Bečkoj konvenciji, i ne zahtijeva usvajanje u Skupštini. S tim u vezi, prihvaćen je amandman Kluba poslanika „Evropa sad“ kojim se suštinski ratifikuje i taj sporazum koji proizilazi iz okvirnog međunarodnog sporazuma, gdje po Ustavu Skupština nije u obavezi da usvaja potencijalni sporazum. Dragović je saglasan da zaštita biodiverziteta i legalna gradnja moraju ići zajedno. Takođe,

kritikovao je i NVO predstavnike koji su prije usvajanja navedenih sporazuma izlazili iz uloge ekoloških zaštitnika i koristili politički diskurs, što se ne odnosi na predstavnice NVO sa sjednice. Poslanik Dragović je ponovio da sporazum ne predviđa vremensku ograničenost za dodjelu prava bilo kojoj strani, a obaveza države Crne Gore je da štiti javni interes. S tim u vezi, ukazao je na činjenicu da Vlada UAE prihvata da ugovor mora biti usklađen i sa SSP-om. Na kraju, istakao je da će Skupština ocijeniti na koji period i pod kojim uslovima će biti postignut dogovor.

Predsjednik Odbora je podsjetio poslanika Dragovića da tek treba da se definišu odnosi budućeg investitora sa državom Crnom Gorom. Kako je kazao, transparentnost se ne ogleda u delegiranju odgovornosti na poslanike kroz njihovo izjašnjavanje u Skupštini po pitanju budućih strana ugovornica.

Poslanik Jovan Subotić kazao je da je ključno da se održi fokus na evropskim integracijama, uz nadu da će biti dovoljno administrativnih kapaciteta i znanja da se proces dovede do kraja. Kazao je da je podrška od strane EU zvaničnika upućena, kao i da je pohvaljen rad nadležnog Ministarstva za proces pregovora.

Na kraju, predsjednik Odbora je postavio pitanje gđi Papović da li će odredbe ovog sporazuma proizvesti negativne posljedice na putu EU kada je riječ o pp 5 – Javne nabavke, 8 – Konkurencija i 27- Životna sredina i klimatske promjene, kao i zbog čega Vlada nije tražila mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije?

Odgovarajući na pitanja predsjednika Odbora, poslanika i predstavnika NVO, *Papović* je istakla da su akti usklađeni sa SSP – om i pravnim okvirom javnih nabavki, uz izuzetke predviđene međudržavnim sporazumima. Naglasila je da svi investicioni projekti treba da budu predmet javne debate sa lokalnom zajednicom i civilnim sektorom, te da će se ugovori ocjenjivati u skladu sa SSP-om i domaćim zakonodavstvom, kako je navedeno tokom diskusije. Kazala je da je procjena Vlade bila da mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije nije bilo potrebno u ovoj fazi, ali u narednom periodu, kada bude riječi o konkretnom predlogu projekta očekuje se njeno uključivanje. Agencija prati sve aktivnosti koje se tiču pp 8. U pogledu pp 5 kazala je da je interno spremno za privremeno zatvaranje i da postoji zajednička pozicija sa EK u vezi pitanja javnih nabavki. Kazala je da je Vlada svjesna obima i zahtjevnosti poglavlja 27, što potvrđuje i činjenica da se najviše obaveza iz Akcionog plana o završnim mjerilima – 19 od 71 – odnosi na upravljanje ulcinjskom Solanom. U toku je i formiranje Upravljačkog tijela za Solanu, koje će biti u suvlasništvu Vlade i Opštine Ulcinj. Istakla je da neće biti poslova koji bi ugrozili evropski put Crne Gore, te da je poglavlje 27 prioritet, uz jasnu dinamiku pregovora i pozitivan IBAR. Na kraju, izrazila je vjerovanje da će se u narednoj fazi više voditi računa o transparentnosti i participaciji svih aktera koji su dio cjelokupnog procesa evropskih integracija.

S obzirom na to da više nije bilo komentara, predsjednik Odbora je zaključio raspravu o ovoj tački dnevnog reda.

TAČKA 3

TEKUĆA PITANJA

Predsjednik Odbora je informisao prisutne poslanike o pozivu za učešće na Crnomorskom bezbjednosnom forumu u Odesi (30. maj – 1. jun), na koji je pozvan po jedan predstavnik iz tri skupštinska odbora (Odbora za međunarodne odnose i iseljenike, Odbora za evropske integracije i Odbora za bezbjednost i odbranu). Istakao je da je potrebno što prije dati odgovor o učešću poslanika. Takođe je podsjetio na prijem povodom 9. maja i najavio zajednički sastanak sa ambasadorima EU država 15. maja. Podsjetio je i na radni ručak sa članovima Odbora za budžet Evropskog parlamenta i predstvanicima političkih grupa i službe, te pozvao zainteresovane članove da obavijeste Sekretarijat o mogućem učešću. Najavio je i održavanje sjednice Odbora krajem maja posvećene informacijama MEP – a o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2023. i 2024. godinu.

Nakon što je konstatovao da nema dodatnih komentara članova Odbora, predsjednik Odbora je zaključio sjednicu.

Sjednica je zaključena u 15.15 časova.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Milošević

PREDSJEDNIK ODBORA

dr. Ivan Vuković

